

**T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU BAŞKANLIĞI**

**KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARIN
TERÖRÜN FİNANSMANI AMACIYLA KÖTÜYE
KULLANILMALARININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK
REHBER**

Şubat, 2009

GİRİŞ

Dernek ve vakıf gibi kar amacı gütmeyen kuruluşlar, dünya ekonomisi, ulusal ekonomiler ve sosyal sistem üzerinde çok önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu çerçevede kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetler, hükümetlerin ve iş sektörünün temel hizmetleri sunma ve ihtiyaç halindeki kişilerin refahını temin etme fonksiyonlarına da büyük katkı sağlamaktadır.

Terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak uluslararası organizasyonlar tarafından yapılan çalışmalar neticesinde; kar amacı gütmeyen kuruluşların teröristler ve terör örgütleri tarafından, ihtiyaç duyulan fonların sağlanması, transfer edilmesi, lojistik destek sağlanması ve terör faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla kötüye kullanılabildiklerini ortaya koymaktadır. Kar amacı gütmeyen kuruluşların bu şekilde kötüye kullanımı, sadece terör faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmakla kalmamakta, aynı zamanda bu kuruluşlara bağlı bulunan kişilerin güvenini zedelemekte ve anılan kuruluşların imajlarına yönelik olarak da ciddi bir tehdit ortaya çıkarmaktadır.

Kar amacı gütmeyen kuruluşlar, çeşitli sebeplerle teröristlerin kullanımına açık bir yapı sergilemektedir. Öncelikle bu kuruluşların kamuoyundaki güvenilir imajı, teröristler açısından fonların toplanmasında bu kuruluşları hedef haline getirmektedir. Kar amacı gütmeyen kuruluşların çok ciddi miktarlardaki fon kaynaklarına erişim şansı ve çoğunlukla nakit yoğun faaliyetlerde bulunmaları, teröristlerin hedefi haline gelmelerindeki ana nedenlerdendir. Ayrıca bazı kar amacı gütmeyen kuruluşların faaliyet alanlarıyla bağlantılı olarak ulusal ve uluslar arası faaliyetlerde ve mali işlemlerde bulunmaları mümkündür ve bu global faaliyet ağı da teröristler için oldukça cazip bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Bu nedenle, kamu sektörü, özel sektör ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, kar amacı gütmeyen kuruluşların terör amacıyla kötüye kullanılmasının engellenmesi ve bu konudaki farkındalığın artırılması terörün finansmanı ile mücadele açısından büyük önem taşımaktadır.

MASAK Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Rehber, ülkemizde faaliyette bulunan kar amacı gütmeyen kuruluşların terör ve terörün finansmanı ile ilgili konularda bilgilendirilmeleri ve konuya karşı duyarlılıklarının ve farkındalıklarının artırılması amacıyla hazırlanmıştır.

Rehberde, terörün finansmanı ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra anılan suçla mücadeleye ilişkin ulusal mevzuat ve uluslararası düzenlemeler hakkında bilgi verilmiştir.

A. TERÖRÜN FİNANS KAYNAKLARI

Her ne kadar teröristlerin ve terör örgütlerinin temel amacı gelir elde etmek olmasa da faaliyetlerini finanse edebilmeleri için mali desteğe sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle; terör örgütleri mali kaynak bulma ve terör faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla bu fonları ihtiyaç duyan kişilere gönderme çabası içerisindeyler.

Terör faaliyetlerinin finansmanı tamamen yasadışı yollardan gerçekleştirilebileceği gibi yasal görünümlü kaynaklardan da sağlanabilmektedir. Terörün yasal görünümlü ve tamamen yasadışı finans kaynakları ile kullanım alanları aşağıda sıralanmıştır;

1. Yasal Görünümlü Kaynaklar

Gönüllü olarak veya herhangi bir baskı, cebir veya şiddet söz konusu olmaksızın terör örgütlerine bağışta bulunulabilmektedir. Bu bağış veya yardımlar doğrudan nakit olarak yapılabileceği gibi yiyecek, ilaç, araç-gereç sağlamak gibi yollardan da yapılabilmektedir.

Terör örgütü üyesi iken örgütten ayrılmış kişilerce veya terörün finansmanı ile görünüşte bağlantısı olmayan kişilerce işletilen kuruluşların oluşturulması ve yasal ticari kazançların aktarılması ile de terör örgütlerine destek verilebilmektedir.

Terörün finanse edilmesinde en çok kullanılan yöntemlerden biri de yayın organlarının işletilmesidir. Yayın organları (kitap, dergi, gazete, takvim, video-teyp, televizyon, radyo vb) vasıtasıyla terör örgütleri hem propagandalarını yapmakta hem de yasal görüntü altında para toplayabilmektedir.

Yine düzenlenen konser, şölen, sergi ve gösteri gibi sosyal etkinlikler yoluyla da yüksek tutarlı paralar toplanabilmektedir.

Ayrıca, hayır kuruluşları aracılığıyla toplanan bağışlarla da terör örgütlerine mali kaynak sağlanabilmekte, terör örgütleri hayır kurumu adı altındaki kuruluşlar aracılığı ile kişilerin dini, etnik veya coğrafi bağlarını kullanmak suretiyle önemli miktarda gelir elde etmektedir. Kar amacı gütmeyen kuruluşların kamu güvenine dayalı faaliyetlerde bulunması, önemli miktarlarda bağış ve yardım toplama kapasitesine sahip olması, çoğunlukla nakit temelli çalışması ve bir şirket kuruluşu veya diğer oluşumlara göre daha esnek ve gevşek düzenlemelere tabi olması, terör örgütleri tarafından hedef olarak seçilmelerine neden olmaktadır.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların terörün finansmanı amacıyla farklı şekillerde kötüye kullanılması söz konusu olabilmektedir. Örneğin, kar amacı gütmeyen kuruluş, bir yandan yasal kuruluş amacı çerçevesinde faaliyette bulunurken diğer taraftan faaliyet alanı kapsamında yapmış olduğu harcamaları sahte belgeler kullanmak suretiyle şişirmekte ve bu suretle elde edilen bağış ve yardım gelirlerinin bir kısmını terör örgütlerine aktarabilmektedir.

Kar amacı gütmeyen kuruluşların terörün finansmanında kullanılma yöntemlerinden bir diğeri de anılan kuruluşların maske olarak kullanılması ve bu çerçevede terör örgütleri ile finansörler

arasındaki mali bağlantıyı koparmak ve bağışta bulunanlarla operasyonel hücreler arasında köprü oluşturmak amacıyla suistimal edilmeleri şeklinde açıklanabilmektedir.

Nitekim 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanan ve 07.11.2007 tarih ve 26693 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği’nin 2/a bölümünde terörün finansmanında kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması hususuyla ilgili olarak; terörün finansmanında dernek ve vakıf gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşların sıklıkla kullanılmakta olduğu ve bu kuruluşlara aidat, bağış veya yardım adı altında sağlanan fonların, bu kuruluşlar tarafından çeşitli yöntemler kullanılmak suretiyle terör örgütüne veya teröristlere aktarıldığı belirtilmiştir. Anılan Genel Tebliğde ayrıca, bağışta bulunan kişilerin çoğu zaman verdikleri paraların terör örgütlerine aktarılacağını bilmediği, hayır kuruluşunun beyan ettiği yasal amacı çerçevesinde kullanılacağı düşüncesiyle paralarını söz konusu kuruluşa aktardığı, bazı kişilerin ise, terör örgütüne bilerek ve isteyerek finansman sağladığı ve bunu yasal bir görüntü altında, örneğin bir yardımlaşma derneğine bağışta bulunma görüntüsü altında gerçekleştirdiği, böylece kamu otoritelerinin dikkatini çekmeksizin terörü finanse etme çabasına giriştiği hususuna değinilmiştir.

2. Yasadışı Kaynaklar

Uyuşturucu madde ticareti, bu başlık altındaki finans kaynaklarının başında gelmekte olup son yıllarda, “Narko Terörizm” kavramı, terör örgütleri ve uyuşturucu kaçakçıları arasındaki sıkı bağlantının tanımlanmasında kullanılmaya başlanılmıştır.

Aynı şekilde silah kaçakçılığı ile terörizm arasında da doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Terör örgütleri tıpkı uyuşturucu kaçakçılığından olduğu gibi silah kaçakçılığından elde ettiği gelirleri de faaliyetlerinin finansmanında kullanmaktadırlar.

Terörle doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılı kişilerce baskı ve tehdit uygulayarak, haraç şeklinde para toplanması da yasa dışı bir finansman yöntemidir.

Terör örgütleri ayrıca buldukları ülke dışındaki ülkelerde faaliyet gösteren insan kaçakçılığı şebekeleriyle anılan ülkelerdeki mensupları vasıtasıyla işbirliği yapmakta ve insan kaçakçılığını meslek edinmiş suç şebekelerinin gelirlerinden pay almaktadır.

Gasp ve soygun, küçük örgütlerin kullandığı ya da faaliyetlere başlangıç için gerekli paranın bulunması amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Fidye amaçlı adam kaçırma faaliyetleri de terörist örgütlerin yaygın olarak kullandığı bir finansman yöntemidir. Örgüt bu faaliyetlerde başarısını kanıtladığında adam kaçırmasına gerek kalmayıp korkutma ya da tehdit yoluyla gelir temin etmeye devam etmektedir.

İhalelere katılan firma ve şahıslardan zor kullanma yoluyla alınan fonların da terör örgütlerinin başvurdukları finansman yöntemleri arasında olduğu ifade edilmektedir.

B. TOPLANAN FONLARIN HARCAMA YERLERİ

Yasal görünümle veya yasadışı yollardan elde edilen gelirler; örgütsel amaçlı eylem ve faaliyetlerde kullanılmak üzere silah, mühimmat, bomba ve bomba yapımında kullanılan malzemelerin alınmasında; örgütün siyasi, ideolojik amaçlarla gerçekleştirdikleri faaliyetlerin maliyetinin karşılanmasında; örgüte ait hücre evlerinin her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasında; örgütsel propaganda faaliyetlerinde bulunulması (kitap, dergi, bildiri, videoteyp kaseti gibi yayın araçlarının yayınlanması ve çoğaltılması) ve bu amaçla telefon, faks, daktilo, fotokopi makinesi, bilgisayar, yazıcı, tarayıcı gibi malzemelerin alınmasında kullanılabilir.

Elde edilen fonlar, örgüt mensuplarının akrabaları veya yakınları ya da örgüt mensubu olmayıp örgütçe tanınan ve örgütü destekleyen şahıslar adına menkul ve gayrimenkul alımlarında, örgüt tarafından kendisine sorumluluk verilen kişilerin her türlü masraflarının karşılanmasında veya cezaevinde bulunan örgüt mensupları ile ailelerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında da kullanılabilir.

Terör örgütleri, kâr amacı gütmeyen kuruluşları fon sağlamak amacı ile kullandıkları gibi, fonların transferi amacı ile de kullanılmaktadırlar. Nitekim FATF tarafından hazırlanan “2002-2003 yılı Karapara Aklama Tipolojileri Raporu” nda da bu konuya değinilmiş ve teröre destek olmak isteyen kar amacı gütmeyen kuruluşların, doğrudan gelir kaynağı olarak hizmet vermenin yanı sıra fonların transferi çerçevesinde de hizmet verdiği ve bunu uluslar arası alanda gerçekleştirebildiği ifade edilmiştir.

C. ULUSAL MEVZUAT

1. Türk Ceza Kanunu

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama” başlıklı 282 nci maddesinde; alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini yurt dışına çıkararak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutulan kişinin cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 8 inci maddesi ile terörün finansmanı suçunun yaptırımının 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmiş olması dolayısıyla da terörün finansmanı suçu, aklama suçunun öncül suçları arasında sayılmakta ve terörün finansmanı suçundan kaynaklanan malvarlığı değerlerini yurt dışına çıkarmak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutmak da “aklama” suçu kapsamında değerlendirilmektedir.

Terör örgütlerinin pek çok yasadışı kaynaktan fon elde ettikleri ve bu fonları aklamak amacıyla organize suç örgütlerinin kullandığı araç ve yöntemleri kullanmaları nedeniyle aklama ile mücadele aynı zamanda terör ve terör örgütlerinin finans kaynakları ile mücadele açısından da büyük önem arz etmektedir.

2. Terörle Mücadele Kanunu

18.07.2006 tarih ve 26232 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 29.06.2006 tarih ve 5532 sayılı “Terörle Mücadele Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la, terör suçları ile terör amacıyla işlenen suçların kapsamı genişletilmiş ve terör suçundan ayrı olarak terörün finansmanı suçu düzenlenmiştir.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun (TMK) terörün finansmanı suçu ve nitelikli hali ile tüzel kişilerin sorumluluğuna ilişkin madde hükümleri aşağıdaki gibidir.

Terörün Finansmanı

Madde 8 – Her kim tümüyle veya kısmen terör örgütü faaliyetlerinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa terör örgütü üyesi gibi cezalandırılır. Fon, kullanılmamış olsa dahi fail aynı şekilde cezalandırılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında geçen fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hâsıl olan menfaat ve değeri ifade eder.”

Nitelikli hal

Madde 8/A – Bu Kanun kapsamına giren suçların kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Tüzel kişilerin sorumluluğu

Madde 8/B – Bu Kanun kapsamına giren suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 60 ıncı maddesine göre bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

TMK'nun yine 5532 sayılı Kanunla değiştirilen 7 nci maddesinde; örgüte üye olanların TCK'nun 314 üncü maddesine göre cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. TCK'nun 314 üncü maddesinde de; örgüte üye olanlara beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verileceği belirtilmiştir.

3. Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve İlgili Mevzuat

Ülkemizde ilk defa kara para aklama ile mücadele 1996 yılında çıkarılan 4208 sayılı Kanunla hukuki bir kimlik kazanmış ve 5549 sayılı Kanun yürürlüğe girinceye kadar söz konusu Kanun, kara para aklama ile mücadelenin hukuki dayanağı olmuştur. Ancak zaman içinde gerek uluslararası alanda aklama ile mücadele standartlarının gelişmesi, gerekse uluslararası ekonomik ve finansal ilişkilerin daha önceki dönemlerle mukayese edilemeyecek derecede artması, aklama ile mücadelede yeni ve gelişen şartlara uygun bir kanuni düzenleme yapma ihtiyacını doğurmuştur. Bu ihtiyaçtan hareketle suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere hazırlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun, 11.10.2006 tarihinde kabul edilmiş ve 18.10.2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5549 sayılı Kanunla, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesini ve anılan suçlarla mücadelede etkinliğin sağlanmasını teminen yasal düzenlemeler yapılmış, bu kapsamda yükümlülükler belirlenmiş ve MASAK'ın görev ve yetki alanı aklama ile mücadelenin yanı sıra terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplama, şüpheli işlem bildirimleri alma, analiz etme ve değerlendirme hususlarını da içerecek şekilde genişletilmiştir.

5549 sayılı Kanunun "Başkanlığın görev ve yetkileri" başlıklı 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinde; MASAK Başkanlığına suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri almak, analiz etmek ve değerlendirmek görev ve yetkisi verilmiştir.

MASAK'ın 5549 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (f) bendi uyarınca; söz konusu değerlendirme sürecinde gerek duyulması halinde kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak, (j) bendi uyarınca; kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek, (k) bendi uyarınca; bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmelerini talep etmek görev ve yetkileri bulunmaktadır.

Ayrıca 5549 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin (l) bendi uyarınca MASAK, görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmekte ve görüş ve bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Anılan maddenin (m) bendi uyarınca da yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla bilgi ve belge

değişiminde bulunmakta ve bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak görev ve yetkisine sahip bulunmaktadır.

MASAK, yapmış olduğu analiz ve değerlendirme çalışmaları neticesinde aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelere ulaşması halinde, 5549 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (1) bendi uyarınca konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmektedir.

MASAK tarafından terörün finansmanı ile mücadele çerçevesinde hazırlanan ve halen yürürlükte olan 2 adet Genel Tebliğ bulunmaktadır. Bunlar;

- Terörün finansmanının önlenmesine ilişkin bilgiler ihtiva eden Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği,

- Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik uyarınca yükümlü sayılanlar tarafından, **suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında** şüpheli işlem bildiriminde bulunulması yükümlülüğünün etkin, zamanında ve uygun şekilde yerine getirilmesine ilişkin açıklama ve düzenlemelere yer verilen 6 sıra no.lu MASAK Genel Tebliğidir.

Terörün finansmanı ile mücadeleye ilişkin olarak bu Tebliğlerde yer alan açıklama ve düzenlemelere aşağıda kısaca değinilmiştir.

a. Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği

Terörün finansmanı ile mücadele kapsamında, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanununun 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendi ile "Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek", (b) bendi ile de "Belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları hazırlamak, bu Kanun ile buna ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanması konusunda düzenlemeler yapmak" görev ve yetkileri MASAK Başkanlığına verilmiştir.

Bu görev ve yetki kapsamında terörün finansmanının önlenmesine ilişkin şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün etkin, zamanında ve uygun şekilde yerine getirilmesine yönelik açıklamalar 07.11.2007 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe giren “Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği” nin konusunu oluşturmaktadır.

Tebliğde; terörün finansmanının niteliği ve terörün finans kaynakları hakkında bilgi verilmiş ve şüpheli işlem tanımı yapılarak bildirim usul ve esasları belirlenmiştir. Ancak, 27.09.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6 sıra no.lu MASAK Genel Tebliğ ile Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği’nin “Şüpheli İşlemin Tanımı” başlıklı (II) nci bölümü ile “Şüpheli İşlemlerin MASAK’a Bildirim Usul ve Esasları” başlıklı (III) üncü bölümü yürürlükten kaldırılmıştır.

b. 6 Sıra No.lu MASAK Genel Tebliği

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 27 ve 28 inci maddeleri gereğince hazırlanan 6 Sıra No.lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği 27.09.2008 tarih ve 27010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 27 nci maddesinde MASAK Başkanlığının şüpheli işlem tiplerini belirlemeye, 28 inci maddesinde ise Maliye Bakanlığının şüpheli işlem bildirim formlarının düzenlenmesine, bildirimlerin elektronik ortam ve bilgi iletişim araçları kullanılarak yapılması zorunluluğu getirilmesine ve bildirimlerde elektronik imza kullanılmasına ilişkin usul ve esasları yükümlüler bazında ayrı ayrı belirlemeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

6 Sıra No.lu MASAK Genel Tebliğinde; şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının, yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, terörist eylemler için yada terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili yada bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması hali olarak tanımlanmıştır.

Genel Tebliğde, suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında şüpheli işlem bildiriminde bulunulması yükümlülüğünün etkin, zamanında ve uygun şekilde yerine getirilmesine yönelik olarak şüpheli işlem bildirimine ilişkin usul ve esaslar hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Ayrıca, Genel Tebliğ ekinde, yükümlülerin suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanında araç olarak kullanılmaları riskine karşı ortak bir tutum, anlayış ve işbirliği içinde olmalarının sağlanması ve şüpheli işlemlerin tespitinde yükümlülere yardımcı olunması amacıyla belirlenen şüpheli işlem tipleri yayımlanmıştır. “**Genel mahiyette**”, “**sektörel bazda**” ve “**terörün finansmanı ile bağlantılı**” olmak üzere üç ana başlık altında toplam 114 adet şüpheli işlem tipi belirlenmiştir.

Terörün finansmanı ile bağlantılı şüpheli işlem tipleri;

- Terör örgütleri ile bağlantısından şüphelenilen kişiler veya riskli ülkelerle gerçekleştirilen işlemlere ilişkin tipler

- Kar amacı gütmeyen kuruluşlara ilişkin tipler

olmak üzere iki alt başlık altında düzenlenmiş olup söz konusu tipler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

Terör Örgütleri İle Bağlantısından Şüphelenilen Kişiler Veya Riskli Ülkelerle Gerçekleştirilen İşlemlere İlişkin Şüpheli İşlem Tipleri

1. Riskli ülkelerde açılan ticari bir hesaba hiçbir ticari açıklaması ve ekonomik amacı olmayan tutarlarda paranın elektronik olarak transfer edilmesi ve/veya bu paraların hesaptan çekilmesi.
2. Riskli ülkelere ve/veya bu ülkelerden fonların gönderilmesi ya da alınması, bu ülkelerde bulunan mali kurumlarda hesap açılması veya bu ülkelerdeki bankaların çıkardığı kredi kartlarının kullanılması.
3. Üçüncü kişilerce döviz değişimi yapılarak, terörizm ve kaçakçılığın yoğun olarak görüldüğü veya vergi cenneti olarak bilinen ve müşteriyle açık iş bağlantısı olmayan ülkelere müşteri adına fon transfer edilmesi.
4. Riskli ülkelere veya riskli ülkeler üzerinden yapılan transfer işlemleri neticesinde kısa süre içerisinde oluşan mevduatların üçüncü şahıslara aktarılması.
5. Özellikle riskli ülkelere veya bu ülkelere, bireysel ve ticari çok sayıda hesap kullanılarak fonların toplanması ve bu fonların az sayıda lehbara yönlendirilmesi.
6. Riskli ülkelere ya da riskli ülkelere yapılan fon transferlerinde, işlemi makul kılacak ticari bir amaç olmaksızın, ticari nitelikli finansal işlemlerin kullanılması.

Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlara İlişkin Şüpheli İşlem Tipleri

1. Kâr amacı gütmeyen kuruluşların beyan edilen amacı, faaliyetleri ve görünen kaynakları ile mali işlemlerin niteliği, büyüklüğü ve toplanan ya da aktarılan fon tutarları arasında uyumsuzluklar olması.
2. Kuruluşun banka hesabı ile ilgili mali işlemlerin sıklığı ve tutarlarında ani artışlar ortaya çıkması.
3. Kuruluşun hesabında fonların çok uzun süre bekletilmesi.
4. Kuruluşun sadece yurt dışından bağış alması veya bağışların önemli bir kısmının yurt dışı kaynaklı olması.
5. Kuruluşun yöneticilerinin yabancı uyruklu olması, özellikle yabancı yöneticilerin ülkeleriyle yapılan büyük tutarlı işlemlerin varlığı ve paranın gönderildiği yerin de riskli ülke olması.
6. Kuruluşun izah edilemeyen bağlantılarının bulunması; örneğin birkaç kuruluşun birbirlerine para transferi yapması ya da aynı adresi, aynı idareciyi veya personeli paylaşması.
7. Yeterli personeli, uygun bir işyeri ya da telefon numaraları bulunmayan kuruluşların, yoğun faaliyette buldukları izlenimi yaratan hesap hareketleri bulunması.
8. Çok sayıda bireysel ve ticari hesabın ya da kuruluş hesaplarının kullanılmasıyla fonların teslim alınması ve bu fonların kısa sürede yabancı lehdarlara transfer edilmesi.

D. ULUSLARARASI GİRİŞİMLER

Terörle mücadelenin en önemli parçasının, finans kaynaklarını tespit etmek ve kurutmak olduğu bilinmektedir. Bu çerçevede, son birkaç yıldır uluslararası alanda pek çok girişimde bulunulmuş ve ülkelerin olabilecek en yüksek düzeyde işbirliğinde bulunmaları yönünde tavsiyeler geliştirilmiştir.

1. Birleşmiş Milletler (BM) Nezdinde Yapılan Düzenlemeler

a. Sözleşmeler

Ülkelerin refahı ile ekonomik ve siyasi istikrarını korumak ve dünya barışını sağlamak üzere kurulan ve bu çerçevede misyonunu ve vizyonunu belirleyen BM, 1960'lı yıllardan bu yana insanların can ve mal güvenliğini tehdit eden ve gün geçtikçe global bir niteliğe bürünen terörle de mücadele etmek üzere çeşitli çalışmalarda bulunmuş ve terör faaliyetlerinin önlenmesi ve uluslararası işbirliğinin artırılmasına yönelik sözleşmeler hazırlayarak ülkelerin imzasına sunmuştur.

Son yıllarda terörle mücadelenin başarılı sonuçlar vermesi ve tekrarının engellenmesi için finans kaynaklarının kurutulması gerektiği anlaşılmış ve bu görüş doğrultusunda BM 1999 yılında "Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşme"yi hazırlayarak 2000 yılı başında ülkelerin imzasına sunmuştur. Böylelikle yıllardır terörle mücadele eden ve bu konuda pek çok girişimde bulunan ülkeler anılan Sözleşmenin onaylanması ile birlikte terörün finans kaynaklarının tespiti ve önlenmesine yönelik olarak da iç hukuklarında gerekli düzenlemeleri yapma yolunda ciddi adımlar atmışlardır.

Türkiye'nin 27 Eylül 2001 tarihinde imzalayıp, 10.01.2002 tarihinde 4738 sayılı Kanunla onaylamış olduğu Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair BM Sözleşmesinde ilk kez, o güne dek terörle mücadele amacıyla hazırlanan sözleşme ve protokollerden farklı olarak terörün yanı sıra bir de terörün finansmanı suçu öngörülmüş ve taraf ülkelerin iç hukuklarında terörün finansmanını cezalandırılabilir bir suç olarak düzenlemeleri gerektiği belirtilmiştir.

Sözleşmede terörizmin finansmanı suçu; terör suçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle veya kullanılacağını bilerek, her ne suretle olursa olsun, tümüyle veya kısmen, herhangi bir kişi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak yasa dışı bir şekilde ve kasten fon sağlanması veya toplanması olarak tanımlanmıştır. Sözleşmede ayrıca uluslar arası yardımlaşma, zarar gören şahısların tazmini ve suçluların iadesi gibi hususlarda çeşitli hükümlere de yer verilmiştir.

b. Güvenlik Konseyi Kararları

BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin yanı sıra BM Güvenlik Konseyi de terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik olarak tüm üye ülkeleri bağlayıcı nitelikte kararlar almıştır. Bu kararlardan başlıcaları şunlardır:

- Taliban'ın fonlarının ve diğer mali kaynaklarının dondurulmasına ilişkin 15.10.1999 tarih ve 1267 sayılı Karar,

- Usame Bin Laden ve El-Kaide örgütünün fonlarının ve diğer mali kaynaklarının dondurulmasına ilişkin 19.12.2000 tarih ve 1333 sayılı Karar,
- 1267 ve 1333 sayılı Kararlar ile öngörülen tedbirlerin uygulanmasının izlenmesine ilişkin mekanizmanın oluşturulduğu 30.07.2001 tarih ve 1363 sayılı Karar,
- Terör eylemlerinin uluslararası barış ve güvenliğe yönelik tehditleri ve Terörle Mücadele Komitesinin oluşturulmasına ilişkin hükümler içeren 28.09.2001 tarih ve 1373 sayılı Karar,
- Ülkeleri 1373 sayılı Kararı tam olarak uygulamaya davet eden 12.11.2001 tarih ve 1377 sayılı Karar,
- 1267 ve 1333 sayılı Kararlarda öngörülen dondurma tedbirlerinin birleştirildiği 16.01.2002 tarih ve 1390 sayılı Karar,
- 1267 ve 1333 sayılı Kararlar ile getirilen dondurma yükümlülüklerine 1267 Komitesinin onayının alınmasının akabinde temel ve olağandışı harcamalar için tanınacak istisnalara izin verilen 20.12.2002 tarih ve 1452 sayılı Karar,
- 1267, 1333 ve 1390 sayılı Kararlar ile getirilen dondurma yükümlülüğünün uygulanmasının geliştirilmesine ilişkin tedbirlerle ilgili 17.01.2003 tarih ve 1455 sayılı Karar,
- 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararlarında öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 30.01.2004 tarih ve 1526 sayılı Karar,
- 1267, 1333 ve 1390 sayılı BMGK Kararlarında öngörülen tedbirlerin uygulanmaya devam edilmesi ve Usame Bin Laden, El-Kaide örgütü ve Taliban mensupları ile onlarla bağlantılı olan kişi, grup, teşebbüs ve kuruluşlar için uygulanacak tedbirlerin belirlenmesine ilişkin 29.07.2005 tarih ve 1617 sayılı Karar,
- Kişi ve kuruluşların yaptırımlar listesine alınması, bu listeden çıkarılması ve insani muafiyetlerin sağlanması konusunda adil ve açık prosedürler oluşturulmasına ilişkin 19.12.2006 tarih ve 1730 sayılı Karar ile 22.12.2006 tarih ve 1735 sayılı Karar.

2. Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force – FATF) Nezdinde Yapılan Düzenlemeler

Suç gelirlerinin aklanması ile mücadele konusunda ulusal hukuk sistemlerinin geliştirilmesi, mevzuatların uyumlaştırılması, mali sistemin rolünün güçlendirilmesi ve üye ülkeler arasında sürekli bir işbirliğinin tesis edilmesi amacıyla kurulan ve bu amaçla tavsiyeler geliştiren FATF, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de gerçekleştirilen terör saldırılarının ardından sadece aklama ile

mücadeleye yönelik tedbirler geliştirmek şeklinde belirlenen misyonunu terörün finansmanıyla mücadeleyi de kapsayacak şekilde genişletmiştir.

FATF, Ekim 2001 tarihinde tamamen terörün finansmanına yönelik olarak düzenlemiş olduğu Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı neticesinde; aklanmanın önlenmesine ilişkin tedbirler öngören 40 tavsiyesine, tüm ölkelerin kabul edip uygulamalarını istediği terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik 8 özel tavsiyeyi ilave etmiş, daha sonra 22 Ekim 2004 tarihli FATF Genel Kurulu 9 uncu özel tavsiyeyi kabul etmiştir. Söz konusu özel tavsiyeler kısaca aşağıdaki gibidir:

1- BM Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması: Her ölkede Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair BM Sözleşmesi'ni onaylamak ve tam olarak uygulamak için acil önlemler almalıdır. Ölkeler, terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararlarını, özellikle 1373 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararını derhal yürürlüğe koymalıdır.

2- Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi: Her ölkede, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanını suç haline getirmelidir. Ölkeler, bu suçların aklamının öncül suçları olarak düzenlenmesini temin etmelidirler.

3- Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi: Her ölkede terörizmin ve terörist örgütlerin finanse edilmesinde kullanılan paraların veya diğer malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması için gerekli önlemleri uygulamalıdır, bu malvarlıklarına el konulması ve müsaderesi için yetkili otoritelere imkân sağlayan yasal önlemleri de içeren önlemler benimsemeli ve yürürlüğe koymalıdır.

4- Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi: Aklama suçunun önlenmesine dair yükümlülöklere tabi olan mali kurumlar veya diğer işletmeler veya varlıklar, fonların terörizm, terörist eylemler veya terörist örgütlerle bağlantılı veya ilgili olduğundan ya da bunun için kullanıldığından şüphelenirlerse ya da şüphelenmek için makul nedenleri olursa, şüphelerini yetkili otoritelere derhal bildirmelidirler.

5- Uluslararası İşbirliği: Her ölkede bir diğer ölkeye, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanına ilişkin davalar, idari araştırma ve soruşturmalar ile cezai ve medeni uygulamalarda mümkün olan maksimum yardımı sağlamalıdır.

6- Alternatif Havale Yöntemleri: Her ölkede, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dâhil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmaları ve bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF Tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri almalıdır.

7- Elektronik Transfer: Ölkeler, para havale edenler de dâhil olmak üzere mali kurumların fon transferlerinde ve ilgili mesajlarda havaleyi yapan kişiye ilişkin tam ve makul bilgileri (isim, adres, hesap numarası) temin etmelerini gerekli kılmak için önlemler almalıdır ve söz konusu bilgi, transfer veya ödemeler zincirindeki mesajlarda yer almalıdır. Ölkeler, mali kurumların, bu

bilgileri içermeyen şüpheli fon transferi faaliyetlerini sıkı bir şekilde incelemelerini ve izlemelerini sağlamak için önlemler almalıdır.

8- *Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar*: Ülkeler, terörizmin finansmanı amacıyla kötüye kullanılabilen varlıklarla ilgili kanun ve yönetmeliklerin yeterliliğini yeniden gözden geçirmelidir. Kar amacı gütmeyen kuruluşlar özellikle istismara açıktır ve ülkeler bunların;

- Terörist örgütler tarafından yasal kuruluş görüntüsü verilerek,
- Varlıkların dondurulması önlemlerinden kaçmak amacı da dahil olmak üzere, terörizmin finansmanının sağlanması amacıyla kendi çıkarları doğrultusunda kullanılarak,
- Yasal amaçlı fonların el altından terörist örgütlere aktarılmasını gizleyerek veya saklayarak,

kötüye kullanılmasını engelleyecek tedbirleri almalıdır.

9- *Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli*: Ülkeler, nakit para ve para yerine geçen kıymetli evrakların fiziksel sınır ötesi naklini tespit etmek için bir bildirim sistemi ya da diğer beyan yükümlülüklerini de içeren önlemler almalıdır.

BM ve FATF'in yanı sıra Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi, Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Egmont Grubu ve Wolfsberg Grubu tarafından da terörün finansmanı ile mücadeleyle yönelik çalışmalar yapılmış ve ülkeler tarafından uyulması zorunlu tutulan veya tavsiye edilen tedbirler öngörülmüştür.